

Nr 289.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 2 § 3 mom. barnavårdslagen den 6 juni 1924 (nr 361), m. m.; given Stockholms slott den 9 maj 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om ändrad lydelse av 2 § 3 mom. barnavårdslagen den 6 juni 1924 (nr 361);
- 2) lag angående ändrad lydelse av 2 och 4 §§ lagen den 20 mars 1936 (nr 56) om socialregister;
- 3) lag angående ändrad lydelse av 14 § lagen den 30 juni 1944 (nr 477) om undervisning och vård av bildbara sinnesslöa;
- 4) lag angående ändrad lydelse av 14 § 1 mom. lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering samt
- 5) lag om kommunala pensionstillskott m. m.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Möller.

F ö r s l a g

till

L a g**om ändrad lydelse av 2 § 3 mom. barnavårdslagen den 6 juni 1924 (nr 361).**

Härigenom förordnas, att 2 § 3 mom.¹ barnavårdslagen den 6 juni 1924 skall hava följande ändrade lydelse.

(Nuvarande lydelse:)

2 §.

3 mom. Om vissa på barnavårdsnämnden eller dess ordförande ankommande åtgärder är stadgat i lagarna om äktenskaplig börd, om barn i äktenskap, om adoption, om barn utom äktenskap, om förbud för vissa underhållsskyldiga att avflytta från riket, om förmynderskap, om förskottering av underhållsbidrag till barn, om socialregister samt om undervisning och vård av bildbara sinnesslöa ävensom i 14 kap. 45 § strafflagen, i lagarna om särskild förundersökning i brottmål och om eftergift av åtal mot vissa underåriga samt i förordningarna om moderskapspenning och om mödrahjälp.

(Föreslagen lydelse:)

2 §.

3 mom. Om vissa på barnavårdsnämnden eller dess ordförande ankommande åtgärder är stadgat i lagarna om äktenskaplig börd, om barn i äktenskap, om adoption, om barn utom äktenskap, om förbud för vissa underhållsskyldiga att avflytta från riket, om förmynderskap, om förskottering av underhållsbidrag till barn, *om allmänna barnbidrag*, om socialregister samt om undervisning och vård av bildbara sinnesslöa ävensom i 14 kap. 45 § strafflagen, i lagarna om särskild förundersökning i brottmål och om eftergift av åtal mot vissa underåriga samt i förordningarna om moderskapspenning och om mödrahjälp.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1947.

¹ Senaste lydelse, se SFS 1944:478.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 2 och 4 §§ lagen den 20 mars 1936 (nr 56)
om socialregister.

Härigenom förordnas, att 2 och 4 §§¹ lagen den 20 mars 1936 om socialregister skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse:)

2 §.

I socialregistret skola antecknas:
1) de personer, — — — kommunens organ;

2) inom kommunen boende personer, vilka uppbära *tilläggs pension enligt lagen om folkpensionering, understöd enligt förordningen om invalidunderstöd, blindhetsersättning, mödrahjälp, barnbidrag* eller bidragsförskott eller som med bidrag av allmänna medel åtnjuta sjukvård eller yrkesutbildning, varom i 8 § lagen om folkpensionering förmäles, för förebyggande eller *hävande av arbetsförmåga*;

3) personer, som — — — i registret.

4 §.

Beslutar kommunalt organ, att hjälp skall utgå till viss person, skall beslutet omedelbart delgivas det registerförande organet. Sådan delgivningsplikt åligger *pensionsnämnd i fråga om tilläggs pension, invalidunderstöd och barnbidrag, dess ordföran-*

(Föreslagen lydelse:)

2 §.

I socialregistret skola antecknas:
1) de personer, — — — kommunens organ;

2) inom kommunen boende personer, vilka uppbära *folkpension i form av tilläggs pension, änkepension, bostadstillägg, särskilt bostadstillägg, hustrutillägg eller blindtillägg, bidrag enligt lagen om bidrag till änkor och änklingar med barn, mödrahjälp, särskilt barnbidrag* eller bidragsförskott eller som med bidrag av allmänna medel åtnjuta sjukvård eller yrkesutbildning, varom i 15 § lagen om folkpensionering förmäles, för förebyggande eller *hävande av höggradig nedsättning av arbetsförmågan*;

3) personer, som — — — i registret.

4 §.

Beslutar kommunalt organ, att hjälp skall utgå till viss person, skall beslutet omedelbart delgivas det registerförande organet. Sådan delgivningsplikt åligger *pensionsnämndens ordförande i fråga om folkpension i form av tilläggs pension, änkepension,*

¹ Senaste lydelse, se SFS 1937: 388.

(Nuvarande lydelse:)

de i fråga om blindhetsersättning och bidrag av allmänna medel för sjukvård eller yrkesutbildning, varom i 2 § 2) sägs, samt barnavårdsnämnd i fråga om mödrahjälp och bidragsförskott.

(Föreslagen lydelse:)

bostadstillägg, särskilt bostadstillägg, hustrutillägg eller blindtillägg ävensom beträffande bidrag enligt lagen om bidrag till änkor och änklingar med barn, särskilt barnbidrag samt bidrag av allmänna medel för sjukvård eller yrkesutbildning, varom i 2 § 2) sägs, samt barnavårdsnämnd i fråga om mödrahjälp och bidragsförskott.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1948.

F ö r s l a g

till

L a g

angående ändrad lydelse av 14 § lagen den 30 juni 1944 (nr 477) om undervisning och vård av bildbara sinnesslöa.

Härigenom förordnas, att 14 § lagen den 30 juni 1944 om undervisning och vård av bildbara sinnesslöa skall hava följande ändrade lydelse.

(Nuvarande lydelse:)

14 §.

Vård av den, som är inskriven vid centralanstalt, skall vara kostnadsfri från det den inskrivne inträtt i skolåldern till dess han fyllt tjuguet år, dock att anstalten äger att såsom ersättning för vårdkostnaden uppbära den inskrivne tillkommande folkpension, *invalidunderstöd eller barnbidrag.*

(Föreslagen lydelse:)

14 §.

Vård av den, som är inskriven vid centralanstalt, skall vara kostnadsfri från det den inskrivne inträtt i skolåldern till dess han fyllt tjuguet år, dock att anstalten äger att såsom ersättning för vårdkostnaden uppbära den inskrivne tillkommande folkpension *eller särskilt barnbidrag, så ock allmänt barnbidrag, som enligt 8 § lagen om allmänna barnbidrag må utgå för den inskrivne.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1948.

F ö r s l a g

till

L a g

angående ändrad lydelse av 14 § 1 mom. lagen den 29 juni 1946 (nr 431)
om folkpensionering.

Härigenom förordnas, att 14 § 1 mom. lagen den 29 juni 1946 om folkpensionering skall hava följande ändrade lydelse.

(Nuvarande lydelse:)

14 §.

1 mom. Med årsinkomst avses i denna lag all den inkomst, för år räknad, som någon skäligen kan antagas komma att under den närmaste tiden åtnjuta. Såsom inkomst räknas icke annan folkpensionsförmån än blindtillägg och ej heller understöd som någon på grund av skyldskap eller svägerlag må vara föranledd att utgiva.

(Föreslagen lydelse:)

14 §.

1 mom. Med årsinkomst avses i denna lag all den inkomst, för år räknad, som någon skäligen kan antagas komma att under den närmaste tiden åtnjuta. Såsom inkomst räknas icke annan folkpensionsförmån än blindtillägg och ej heller *allmänt barnbidrag* eller understöd som någon på grund av skyldskap eller svägerlag må vara föranledd att utgiva.

(Gällande lag:)

(Kungl Maj:ts förslag:)

Nr 384.**Lag****om kommunala pensionstillskott
m. m.;**

given Stockholms slott den 18 juni 1937.

Till beredande *dels* av understöd (kommunala pensionstillskott), i penningar eller naturaförmåner, åt personer, vilka uppbära folkpension enligt lagen den 28 juni 1935 om folkpensionering och icke jämlikt 9 § 1—3 styckena samma lag äro utslutna från tilläggspension, men ändock finnas vara i behov av fattigvård, *dels av understöd (kommunala tillskott till invalidunderstöd eller till blindhetsersättning) av enahanda slag åt personer, vilka finnas vara i behov av fattigvård, oaktat de uppbära understöd enligt förordningen den 28 juni 1935 om invalidunderstöd eller ersättning enligt förordningen den 20 april 1934 om blindhetsersättning, dels av understöd (kommunala tillskott till barnbidrag eller till bidragsförskott) av enahanda slag åt barn, vilka finnas vara i behov av fattigvård, oaktat för dem utgå barnbidrag enligt lagen den 18 juni 1937 om barnbidrag eller bidragsförskott enligt lagen den 18 juni 1937 om förskottering av underhållsbidrag till barn, dels ock av bidrag (kommunala sjukvårdsbidrag) till bestridande, gemensamt med pensionsstyrelsen, av kostnader för åtgärder till förebyggande eller hävande av*

Förslag

till

Lag**om kommunala pensionstillskott
m. m.**

Härigenom förordnas som följer.

Till beredande *dels* av understöd (kommunala pensionstillskott), i penningar eller naturaförmåner, åt personer, vilka uppbära folkpension enligt lagen den 29 juni 1946 om folkpensionering och icke jämlikt 16 § första—tredje styckena samma lag äro utslutna från tilläggspension, änkepension eller bostadstillägg, men ändock av särskilda skäl finnas vara i behov av fattigvård, *dels av understöd (kommunala tillskott till bidrag till änkor och änklingar med barn) av enahanda slag åt personer, vilka finnas vara i behov av fattigvård, oaktat de åtnjuta bidrag enligt lagen om bidrag till änkor och änklingar med barn, dels av understöd (kommunala tillskott till särskilda barnbidrag eller till bidragsförskott) av enahanda slag åt barn, vilka finnas vara i behov av fattigvård, oaktat för dem utgå barnbidrag enligt lagen den 1947 om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn eller bidragsförskott enligt bidragsförskottslagen den 11 juni 1943, dels ock av bidrag (kommunala sjukvårdsbidrag) till bestridande, gemensamt med pensionsstyrelsen, av kostnader för åtgärder till förebyggande eller hävande av hög-*

(Gällande lag:)

arbetsoförmåga, må fattigvårdssamhälle ställa medel till fattigvårdsstyrelsens förfogande med föreskrift, att tillskott och bidrag, som utdelas av dessa medel, icke skola vara att anse såsom fattigvård. Sådana tillskott och bidrag må icke tilldelas andra personer än dem, som äro mantals-skrivna inom fattigvårdssamhället och där äga hemortsrätt i fråga om fattigvård. I övrigt äger samhället bestämma de grunder, som för beviljande av tillskott och bidrag böra av fattigvårdsstyrelsen iakttagas. Har sådant bestämmande ej skett, ankommer på styrelsen att bevilja tillskott och bidrag i den mån styrelsen prövar nödigt. Tillskott må efter omständigheterna jämkas eller indragas.

(Kungl Maj:ts förslag:)

gradig nedsättning av arbetsförmågan, må fattigvårdssamhälle ställa medel till fattigvårdsstyrelsens förfogande med föreskrift, att tillskott och bidrag, som utdelas av dessa medel, icke skola vara att anse såsom fattigvård. Sådana tillskott och bidrag må icke tilldelas andra personer än dem, som äro mantals-skrivna inom fattigvårdssamhället och där äga hemortsrätt i fråga om fattigvård. I övrigt äger samhället bestämma de grunder, som för beviljande av tillskott och bidrag böra av fattigvårdsstyrelsen iakttagas. Har sådant bestämmande ej skett, ankommer på styrelsen att bevilja tillskott och bidrag i den mån styrelsen prövar nödigt. Tillskott må efter omständigheterna jämkas eller indragas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1948, då lagen den 18 juni 1937 (nr 384) om kommunala pensions-tillskott m. m. skall upphöra att gälla.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 9 maj 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, anmäler fråga om *vissa författningsändringar i anledning av införandet av allmänna barnbidrag m. m.*, samt anför härvid följande.

Inledning.

På grundval av befolkningsutredningens betänkanden om barnkostnader-
nas fördelning med förslag angående allmänna barnbidrag m. m. (SOU
1946: 5) och om befolkningspolitikens organisation m. m. (SOU 1946: 53)
har Kungl. Maj:t på min föredragning genom proposition nr 220 förelagt
årets riksdag ett inom socialdepartementet utarbetat förslag till lag om all-
männa barnbidrag. Enligt detta förslag skall för varje här i riket bosatt
barn, som ej fyllt 16 år, utgå allmänt barnbidrag med 260 kronor om året.
Barnbidrag kan utgå även för äldre barn, som kan antagas på grund av
fortsatt utbildning, sjukdom eller annan anledning icke kunna i mera avse-
värd mån bidra till sitt uppehälle och som ej heller har egna tillgångar av
betydhet, dock ej längre än till det barnet fyller 18 år. Barnbidragen skola
utbetalas kvartalsvis genom vederbörande barnavårdsnämnds försorg och
även i övrigt skall enligt förslaget barnavårdsnämnden fungera som lokalt
organ vid barnbidragsverksamhetens handhavande. Tillsynen över tillämp-
ningen av lagen om allmänna barnbidrag skall åvila socialstyrelsen.

I mitt anförande till statsrådsprotokollet över socialärenden den 11 april
1947, vilket finnes bilagt förenämnda proposition nr 220, framhöll jag vid
behandlingen av frågan om den författningsmässiga regleringen av barn-
bidragsverksamheten, att införandet av allmänna barnbidrag torde böra
medföra ändringar i andra författningar samt att därvid även måste till
överbäggande upptagas frågan i vad mån de allmänna barnbidragen skola
föranleda nya och ändrade bestämmelser med avseende å sådana barnbidrag
och barntillägg, som ingå i olika socialförsäkrings- eller understödsformer.
Jag hänvisade till att spörsmålet bland annat berörde de barnbidrag, som
för närvarande utgå till änkors och invaliders barn, ävensom bidragsför-

skotten, beträffande vilka förmåner socialvårdskommittén genom ett i mars 1947 avlämnat betänkande (SOU 1947:21) avgivit förslag till ändrad lagstiftning, och jag framhöll, att samtliga ifrågavarande spörsmål torde få upptagas i ett senare sammanhang.

Förut denna dag har jag anmält socialvårdskommitténs nyssnämnda betänkande, i anslutning vartill Kungl. Maj:t beslutat genom proposition (nr 288) föreslå riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till lagar om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn, om bidrag till änkor och änklingar med barn samt om ändring av den gällande lagen om bidragsförskott. Jag torde nu få till behandling upptaga frågan om övriga följd författningar till den föreslagna lagen om allmänna barnbidrag. I samband härmed torde även få anmälas författningsändringar, som påkallas av den nya lagstiftningen om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn, om bidrag till änkor och änklingar med barn samt om bidragsförskott, varvid även torde uppmärksammas att den nya lagen om folkpensionering bör föranleda vissa jämkningar i berörda författningar.

I. Barnavårdslagen.

Såsom inledningsvis berörts skall enligt förslaget till lag om allmänna barnbidrag barnavårdsnämnden fungera som lokalt organ vid barnbidragsverksamhetens handhavande. Barnavårdsnämnden skall sålunda mottaga anmälningar om erhållande av barnbidrag samt meddela beslut i anledning av dessa anmälningar. Nämnden kan även i undantagsfall utan föregående anmälan besluta om utanordnande av barnbidrag samt äger, då synnerliga skäl äro därtill, själv omhändertaga bidraget för att använda det till barnets bästa. Ansökningar om erhållande av barnbidrag för barn över 16 år skola även behandlas av barnavårdsnämnden. Slutligen skall barnavårdsnämnden ombesörja bidragens utbetalning till vederbörande bidragsmottagare. Vissa beslut som enligt det anförda skola meddelas av nämnden må, därest denna så medgivit, å dess vägnar meddelas av ledamot av nämnden eller tjänsteman hos densamma.

Då sålunda i den föreslagna lagen om allmänna barnbidrag särskilda skyldigheter åläggas barnavårdsnämnderna, synes det vara erforderligt att i den uppräknig som förekommer i 2 § 3 mom. barnavårdslagen av lagar, i vilka särskilda skyldigheter ålagts barnavårdsnämnd eller dess ordförande, även medtaga lagen om allmänna barnbidrag. Enär bestämmelserna rörande allmänna barnbidrag föreslagits skola träda i kraft den 1 juli 1947, torde jämväl den nu föreslagna ändringen i barnavårdslagen böra träda i kraft nämnda dag.

II. Lagen om socialregister.

Enligt lagen den 20 mars 1936 om socialregister skall av fattigvårdsstyrelse eller annat kommunalt organ, som kommunen därtill utser, föras ett register (socialregister) över hjälpverksamheten i kommunen.

I 2 § nämnda lag stadgas under 2) att i registret skola antecknas inom kommunen boende personer, vilka uppbära tilläggspension enligt lagen om folkpensionering, understöd enligt lagen om invalidunderstöd, blindhetsersättning, mödrahjälp, barnbidrag eller bidragsförskott eller som med bidrag av allmänna medel åtnjuta sjukvård eller yrkesutbildning, varom i 8 § lagen om folkpensionering förmäles, för förebyggande eller hävande av arbetsförmåga.

I 4 § föreskrives, att om kommunalt organ beslutar att hjälp skall utgå till viss person, beslutet omedelbart skall delgivas det registerförande organet. Delgivningsplikten skall i fråga om tilläggspension, invalidunderstöd och barnbidrag åligga pensionsnämnden, beträffande blindhetsersättning och bidrag till sjukvård och yrkesutbildning dess ordförande samt i fråga om mödrahjälp och bidragsförskott barnavårdsnämnden.

Samtliga nu omförmälda förmåner utom mödrahjälp utgå enligt författningar, som från och med 1948 års ingång komma att ersättas av den nya lagen om folkpensionering eller den föreslagna ändrade lagstiftningen om särskilda barnbidrag och om bidragsförskott. Med hänsyn härtill erfordras en omprövning av föreskrifterna i lagen om socialregister.

Socialregistret skall vara ett register över hjälpverksamheten inom vederbörande kommun. Vid lagens tillkomst uttalade jag (proposition nr 3 till 1936 års riksdag) att om registret skulle kunna vara till avsett gagn, det vore av vikt, att alla uppgifter, som kunde vara av betydelse vid utövningen av kommunernas hjälpverksamhet, inflöte i detsamma. Härvid borde inskränkning icke göras till allenast uppgifter om understöd. I enlighet med dessa grundsatser fann jag att även uppgifter om pension borde inflyta i registret. Härvid ansågs dock ett undantag böra göras för grundpension, då sådan utgår utan någon inkomstprövning.

Tillämpade på de förmåner, som utgå enligt 1946 års lag om folkpensionering, synas dessa principer böra medföra, att i socialregistret skola införas uppgifter om folkpension, som utbetalas efter en prövning av den pensionsberättigades inkomst. Sådana förmåner äro änkepension, tilläggspension och bostadstillägg. Härvid är att märka, att hustrutillägg — som enligt förslag i proposition nr 50 till årets riksdag skall utbetalas till hustrun själv — utgöres av tilläggspension och i förekommande fall bostadstillägg. Med nu nämnda pensionsförmåner torde i förevarande hänseende böra jämföras särskilt bostadstillägg, vilket utgår till pensionsberättigad i enlighet med grunder, som kommunen har att bestämma, men som skall anses såsom folkpension. Däremot synes, i likhet med vad som gäller beträffande dem

som uppbära endast grundpension enligt 1935 års lag om folkpensionering, åldringar som uppbära endast allmän ålderspension, eller invalider, som åtnjuta enbart grundpension, icke böra antecknas i socialregistret. Dessa förmåner utgå nämligen utan inkomstprövning. Vad angår blindtillägg, vilken förmån ersätter den efter viss behovsprövning utgående blindhetsersättningen, skall enligt nya lagen varje blind pensionsberättigad erhålla sådant tillägg utan annan prövning än beträffande invaliditeten. I och för sig är blindtillägget sålunda ej av den beskaffenhet, att anteckning därom i socialregistret principiellt framstår som påkallat. Emellertid torde det vara av värde för den kommunala hjälpverksamheten att fullständiga uppgifter föreligga beträffande inom kommunen bosatta personer, som lida av invaliditet i form av blindhet. Jag vill därför förorda, att även personer, till vilka blindtillägg utgår, antecknas i socialregistret.

En ytterligare ändring i lagen om socialregister erfordras vidare med anledning därav att bestämmelserna om sjukvård eller yrkesutbildning, som pensionsberättigad med bidrag av allmänna medel i vissa fall åtnjuter, med någon jämkning av ordalydelsen i förhållande till gällande lag om folkpensionering upptagits i 15 § 1 mom. 2 st. av 1946 års folkpensioneringslag.

Utgivandet av särskilda barnbidrag samt av bidrag till änkor och änkelingar med barn enligt nu föreliggande förslag till lagstiftning härom torde jämväl tillhöra sådan understödsverksamhet, varom anteckning bör göras i socialregistret. Jag föreslår fördenskull, att för detta ändamål erforderliga ändringar göras i 2 § lagen om socialregister. Utgivandet av bidragsförskott synes jämväl såsom hittills böra antecknas i socialregistret, oavsett att inkomstprövningen härutinnan föreslås avskaffad.

De föreslagna allmänna barnbidragen äro enligt min mening icke av beskaffenhet att böra antecknas i socialregistret. Stockholms barnavårdsnämnd har i avgivet yttrande över en av särskilda sakkunniga verkställd utredning angående utbetalningen av barnbidragen uttalat, att sådana beslut av barnavårdsnämnd, som avsåge utbetalning av bidraget till annan än den legale bidragsmottagaren, borde införas i socialregistret. Något behov av uppgifter härom torde dock i regel ej föreligga, då de för barnbidragens utbetalning nödvändiga registren i allmänhet torde vara lätt tillgängliga för de personer, som handhava kommunens hjälpverksamhet. Givetvis bör det dock stå vederbörande kommun fritt att, om kommunen så skulle finna lämpligt, besluta, att uppgifter om allmänna barnbidrag i vissa fall skola upptagas i socialregistret.

De nu förordade ändringarna i lagen om socialregister avse lagens 2 § under 2). Vissa jämkningar erfordras även i 4 §, som upptager bestämmelse om skyldighet för kommunala organ att underrätta det registerförande organet om beslut, som skola införas i socialregistret. Härvid torde den underrättelseplikt, som beträffande vissa pensionsförmåner för närvarande åvilar pensionsnämnden, lämpligen böra överflyttas å pensionsnämndens

ordförande, för vilken redan nu i några fall sådan delgivningsskyldighet är stadgad. Ordföranden är enligt 1946 års lag om folkpensionering pliktig att tillställa pensionssökande besked om beslut, som av pensionsnämnden fattats i anledning av hans ansökan, och kan samtidigt underrätta det kommunala organ, som för socialregistret om beslutet. De föreslagna särskilda barnbidragen och bidragen till änkor och änklingar med barn böra i förevarande hänseende behandlas på samma sätt som inkomstprövade pensionsförmåner.

De nu omförmälda lagändringarna böra träda i kraft samtidigt med 1946 års folkpensioneringslag eller den 1 januari 1948.

III. Lagen om undervisning och vård av bildbara sinnesslöa.

Enligt lagen den 30 juni 1944 om undervisning och vård av bildbara sinnesslöa åligger det landsting och stad, som ej deltagar i landsting, att draga försorg om att centralanstalter upprättas för beredande av undervisning och vård åt bildbara sinnesslöa. Intill dess centralanstalt upprättats skall — enligt övergångsbestämmelserna till lagen — vad i denna föreskrives beträffande dylik anstalt i stället i tillämpliga delar gälla landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, tillhörigt skolhem med därtill eventuellt anslutet upptagnings- eller arbetshem. Finnes ej skolhem, skall motsvarande gälla beträffande externatskola, där sådan finnes.

I 14 § nämnda lag stadgas att vård av den, som är inskriven vid centralanstalt, skall vara kostnadsfri från det den inskrivne inträtt i skolåldern till dess han fyllt 21 år, dock att anstalten äger att såsom ersättning för vårdkostnaden uppbära den inskrivne tillkommande folkpension, invalidunderstöd eller barnbidrag.

Enligt 8 § i det genom proposition nr 220 för årets riksdag framlagda förslaget till lag om allmänna barnbidrag äger det kommunala organ, som svarar för vårdkostnaden, uppbära på visst kvartal belöpande allmänt barnbidrag för barn, som vid kvartalets ingång på allmän bekostnad vårdas å anstalt. Ifrågavarande kommunala organ skall jämväl äga att av barnbidraget gottgöra sig för vårdkostnaden i den mån ersättning därför ej må uttagas av barnet eller annan enskild person. Uppkommer överskott skall detta redovisas till den bidragsberättigade. Bestridas kostnaderna för barns vård å anstalt helt av statsmedel, skall däremot allmänt barnbidrag ej utgå.

Därest de föreslagna bestämmelserna om allmänt barnbidrag för barn, som vårdas å anstalt, lagfästas, synes beträffande bildbara sinnesslöa barn i skolåldern komma att gälla, att huvudmannen för den centralanstalt, där vederbörande barn vårdas, i första hand äger uppbära för barnet utgående allmänt barnbidrag. Då vården enligt 14 § lagen om bildbara sinnesslöa är kostnadsfri, skulle emellertid huvudmannen ej äga att av barnbidraget gott-

göra sig vårdkostnaden utan vara pliktig att redovisa hela det uppburna beloppet till barnets moder eller annan person, som är berättigad till bidraget. Detta synes emellertid otillfredsställande. Det allmänna barnbidraget torde i stället i den mån det enligt 8 § lagen om allmänna barnbidrag må uppbäras av huvudmannen för centralanstalten, böra jämföras med de i 14 § lagen om bildbara sinnesslöa upptagna förmåner, beträffande vilka i nämnda lagrum stadgas, att de må uppbäras av anstalten såsom ersättning för vårdkostnaden. Jag vill därför förorda, att i sistnämnda lagrum införes en bestämmelse av sådan innebörd. Då invalidunderstöd icke skola utgå efter den 1 januari 1948 och bidragen till änkers och invaliders barn från och med nämnda dag avses skola benämnas särskilda barnbidrag, torde härav påkallade redaktionella ändringar i omförmälda lagrum samtidigt böra göras. Ändringarna böra träda i kraft den 1 januari 1948, från och med vilken dag allmänna barnbidrag avses skola utgå.

IV. Lagen om folkpensionering.

Enligt lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering skall tilläggs-pension, änkepension och bostadstillägg minskas med $\frac{5}{10}$ av den berättigades årsinkomst i vad den må överstiga för gift pensionsberättigad 300 kronor och för annan pensionsberättigad 400 kronor. Om beräkningen av årsinkomsten givas bestämmelser i lagens 14 §. I 14 § 1 mom. stadgas att med årsinkomst avses i lagen all den inkomst för år räknad, som någon skäligen kan antagas komma att under den närmaste tiden åtnjuta. Såsom inkomst skall dock icke räknas annan folkpensionsförmån än blindtillägg och ej heller understöd som någon på grund av skyldskap och svågerlag må vara föranledd att utgiva. Bestämmelsen ansluter sig nära till motsvarande regel i gällande folkpensioneringslag.

I och med införandet av allmänna barnbidrag uppkommer frågan, huruvida dessa böra räknas som inkomst i folkpensioneringslagens mening. Genom proposition nr 212 till årets riksdag har framlagts förslag till, bland annat, lag om ändring i kommunalskattelagen av innebörd, såvitt här är, i fråga, att allmänt barnbidrag icke skall räknas som skattepliktig inkomst enligt lagen. Frågan hade berörts redan av befolkningsutredningen, som i sitt betänkande om barnkostnadernas fördelning med förslag angående allmänna barnbidrag förordade avskaffandet av de skattefria barnavdragen och härvid förutsatte, att barnbidragen icke bleve föremål för beskattning. Utredningen uttalade att om detta skulle bli fallet, komme nettoförmånen av de allmänna barnbidragen särskilt i högre inkomstklasser att bli väsentligt mindre och det av utredningen framförda förslaget om slopandet av de skattefria avdragen vore då icke möjligt att genomföra.

Den föreslagna skattefriheten för de allmänna barnbidragen motiveras

sålunda därav att den standardhöjning barnbidragen äro avsedda att medföra för barnfamiljerna eljest skulle kunna äventyras för vissa inkomstklasser. Motsvarande synpunkter synas för folkpensionärernas del böra leda till att de allmänna barnbidragen icke räknas som inkomst vid den inkomstprövning som skall föregå beviljandet av tilläggs pension, änkepension eller bostadstillägg. Det skulle uppenbarligen vara stötande och stridande mot syftet med införandet av allmänna barnbidrag, om tillkomsten av ett barn i t. ex. en invalids familj skulle medföra, att hans folkpension sänktes med hälften av barnbidragets belopp, och att han alltså i realiteten endast skulle erhålla hälften så stort bidrag för sitt barn som en arbetsförmögen familjeförsörjare. Jag vill därför förorda, att i den nya lagen om folkpensionering införes en bestämmelse, att de allmänna barnbidragen icke skola räknas såsom inkomst i folkpensioneringslagens mening.

Någon motsvarande regel synes icke erforderlig beträffande bidrag till änkers och invaliders barn (särskilda barnbidrag) och bidragsförskott. Dessa bidrag torde nämligen i motsats till de allmänna barnbidragen böra betraktas som en barnets inkomst och böra i enlighet härmed icke medräknas vid fastställandet av försörjarens inkomst. Vad åter angår de i proposition nr 235 till årets riksdag föreslagna subventionsåtgärderna i bostadsfrämjande syfte torde böra övervägas om icke särskilda åtgärder erfordras till undvikande av att dessa räknas såsom inkomst. Frågan härom berör icke endast folkpensioneringslagstiftningen utan jämväl skattelagstiftningen och synes därför böra bli föremål för närmare utredning. Därvid torde jämväl frågan om andra sociala förmånens bedömande i här förevarande hänseende böra beaktas. Erinras må, att riksdagen i skrivelse den 29 juni 1946, nr 436, anhållit att Kungl. Maj:tt ville låta verkställa översyn av reglerna om skattefrihet för vissa slag av intäkter i syfte att åvägabringa en samordning mellan dessa regler och de sociala förmånerna.

V. Lagen om kommunala pensionstillskott.

Jämlikt lagen den 18 juni 1937 (nr 384) om kommunala pensionstillskott m. m. må fattigvårdssamhälle till beredande av understöd (kommunala pensionstillskott) i form av penningar eller naturaförmåner, åt personer, vilka uppbära folkpension enligt lagen den 28 juni 1935 om folkpensionering och icke jämlikt 9 § 1—3 styckena samma lag äro uteslutna från tilläggs pension, men ändock finnas vara i behov av fattigvård, ställa medel till fattigvårdstyrelsens förfogande med föreskrift, att tillskott och bidrag, som utdelas av dessa medel, icke skola vara att anse som fattigvård. Enligt lagen må understöd av enahanda slag (kommunala tillskott till invalidunderstöd eller till blindhetsersättning och kommunala tillskott till barnbidrag eller bidragsförskott) jämväl utgå till personer, som finnas vara i behov av fattigvård,

oaktat de uppbära invalidunderstöd eller blindhetsersättning eller att för dem utgår barnbidrag eller bidragsförskott. Slutligen äger fattigvårdssamhälle ställa medel till fattigvårdsstyrelsens förfogande till beredande av bidrag (kommunala sjukvårdsbidrag) till bestridande, gemensamt med pensionsstyrelsen, av kostnader för åtgärder till förebyggande och hävande av arbetsoförmåga med föreskrift av motsvarande innebörd. Omförmälda tillskott och bidrag få ej tilldelas andra personer än dem, som äro mantals-skrivna inom fattigvårdssamhället och där äga hemortsrätt i fråga om fattigvård. I övrigt äger samhället bestämma de grunder, som för beviljande av tillskott och bidrag böra iakttas av fattigvårdsstyrelsen.

I sitt betänkande med utredning och förslag angående lag om folkpensionering (SOU 1945: 46), vilket ligger till grund för 1946 års folkpensioneringslag, berörde socialvårdskommittén frågan om folkpensioneringens förhållande till socialhjälp (fattigvård). Efter att ha hänvisat till ett tidigare uttalande, att hjälp från det allmännas sida efter individuell behovsprövning (socialhjälp) kunde tänkas behöva förekomma i vissa undantagsfall, då någons sjukhjälpstid gått till ända men rätt till folkpension icke föreläge, anförde kommittén härvid.

Uppenbart är att även i vissa andra fall socialhjälp kan behöva komplettera folkpensionen. Folkpensionerna kunna nämligen icke fastställas till så höga belopp, att de under alla omständigheter förslå till alla utgifter. Kommittén har därför bland annat övervägt huruvida icke den hjälp, som kommunerna lämna folkpensionärerna, borde inom vissa ganska snäva gränser obligatoriskt erhålla karaktären av kommunala pensionstillskott. Detta spörsmål är emellertid ganska komplicerat och sammanhänger nära med den reformering av fattigvårdslagstiftningen, som är föremål för kommitténs utredning. Det kan vidare förväntas att sedan pensionerna höjts på föreslaget sätt ytterligare hjälp från det allmännas sida endast skall behöva förekomma i undantagsfall. Behovet av ändrade bestämmelser beträffande de kommunala pensionstillskotten i syfte att göra dem i viss mån obligatoriska torde sålunda genom den föreslagna lagstiftningen i väsentlig mån bortfalla. På de nu anförda skälen har kommittén avstått ifrån att i detta sammanhang föreslå ändringar i lagen om kommunala pensionstillskott m. m. Vissa redaktionella ändringar i denna lag bliva uppenbarligen nödvändiga, därest den skall gälla — i vad avser tiden, intill dess lagen om kommunala pensionstillskott blivit ersatt med ny lag om socialhjälp eller annan lagstiftning — jämväl sedan den nu föreslagna folkpensioneringslagen trätt i kraft.

I detta sammanhang torde böra anmärkas, att socialvårdskommittén icke ansåg sig kunna förorda införandet av särskilda efter individuell prövning utgående förhöjningar av bostadstilläggen till folkpensionerna. I en reservation till kommitténs betänkande upptog emellertid dess ledamot, fattigvårdsdirektören Wangson, tanken på sådana särskilda bostadstillägg och en bestämmelse härom infördes i det förslag till ny lag om folkpensionering, som genom proposition nr 220 förelades 1946 års riksdag. Förslaget antogs

i denna del av riksdagen och i 6 § lagen den 29 juni 1946 om folkpensionering stadgas, att där kommun så beslutat, skall till pensionsberättigad, som är mantalsskriven inom kommunen, utgå särskilt bostadstillägg i enlighet med de grunder, som kommunen har att bestämma. Sådant tillägg skall anses som folkpension.

Bestämmelserna i lagen om kommunala pensionstillskott m. m. måste nu tagas under omprövning med hänsyn till 1946 års folkpensionsreform och den föreslagna nya lagstiftningen om bidrag till änkor och änklingar med barn, om allmänna och särskilda barnbidrag samt om bidragsförskott. Vad härvid till en början angår frågan om tillskott till folkpensionerna har denna kommit i ett i viss mån nytt läge genom de i 1946 års lag införda bestämmelserna om särskilt bostadstillägg. Storleken av detta tillägg skall bestämmas av vederbörande kommun och bör, enligt vad jag vid anmälan av förslaget uttalade till statsrådsprotokollet, vara beroende av såväl den faktiska bostadskostnaden som av pensionstagarens egna resurser i form av inkomster och tillgångar. Då emellertid kommunerna i vissa fall måhända icke anse sig böra införa särskilda bostadstillägg, kan i viss omfattning ytterligare tillskott till folkpensionen vara erforderligt. Då det icke synes lämpligt att detta tillskott utgår i form av fattigvård, torde i avbidan på en reformering av fattigvårdslagstiftningen bestämmelserna om kommunala pensionstillskott böra bibehållas även efter ikraftträdandet av 1946 års folkpensionsreform. De kommunala tillskotten till invalidunderstöd och blindhetsersättning kunna däremot uteslutas ur lagen, då ifrågavarande förmåner i den nya folkpensionslagstiftningen innefattas i folkpensionen. Den nya folkpensioneringslagen torde därjämte böra föranleda en formell jämkning av bestämmelserna om kommunala sjukvårdsbidrag.

Vad härefter angår den i propositionen nr 288 till årets riksdag föreslagna nya bidragsformen bidrag till änkor och änklingar med barn, må här erinras att denna skall utgå efter samma grunder som änkepension enligt folkpensioneringslagen samt att bidraget skall kunna höjas med särskilt bostadstillägg efter samma grunder som motsvarande tillägg till folkpensionen. Vad som förut yttrats om behovet av ytterligare kommunala tillskott till folkpensionen synes därför i stort sett gälla även ifrågavarande bidrag och jag vill förorda, att i lagen om kommunala pensionstillskott m. m. införes bestämmelser om kommunala tillskott till bidrag till änklingar och änkor med barn.

I fråga om särskilda barnbidrag och bidragsförskott har i Kungl. Maj:ts förslag till nya bestämmelser om dessa understödsformer — såsom närmare framgår av mitt anförande till statsrådsprotokollet förut denna dag vid anmälan av ifrågavarande spörsmål — de särskilda barnbidragen och bidragsförskotten upptagits till sådana belopp, att de tillsammans med de allmänna barnbidragen och vissa kollektiva förmåner, som redan utgå till barn, anses kunna tillförsäkra de berörda barnen (barn till änkor och invalider, barn

utom äktenskap) den eftersträfvade minimistandarden. I viss utsträckning kommer dock den nya lagstiftningen icke att medföra någon ökning av de nuvarande förmånernas storlek. Med hänsyn härtill synes mig anledning saknas att ur lagen om kommunala pensionstillskott m. m. utmönstra bestämmelserna om kommunala tillskott till barnbidrag och bidragsförskott, utan förordar jag att dessa bibehållas med erforderlig redaktionell jämkning.

Med hänsyn till omfattningen av de föreslagna ändringarna i och tilläggen till lagen om kommunala pensionstillskott m. m. torde den gamla lagen ej böra bibehållas utan en ny lag i ämnet utfärdas. Denna lag bör träda i kraft den 1 januari 1948.

VI. Departementschefens hemställan.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga inom socialdepartementet upprättade förslag till

- 1) *lag om ändrad lydelse av 2 § 3 mom. barnavårdslagen den 6 juni 1924 (nr 361);*
- 2) *lag angående ändrad lydelse av 2 och 4 §§ lagen den 20 mars 1936 (nr 56) om socialregister;*
- 3) *lag angående ändrad lydelse av 14 § lagen den 30 juni 1944 (nr 477) om undervisning och vård av bildbara sinnesslöa;*
- 4) *lag angående ändrad lydelse av 14 § 1 mom. lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering samt*
- 5) *lag om kommunala pensionstillskott m. m.*

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

M. Silfverstolpe.

Iduns tryckeri, Esselte ab. Stockholm 1947
716903